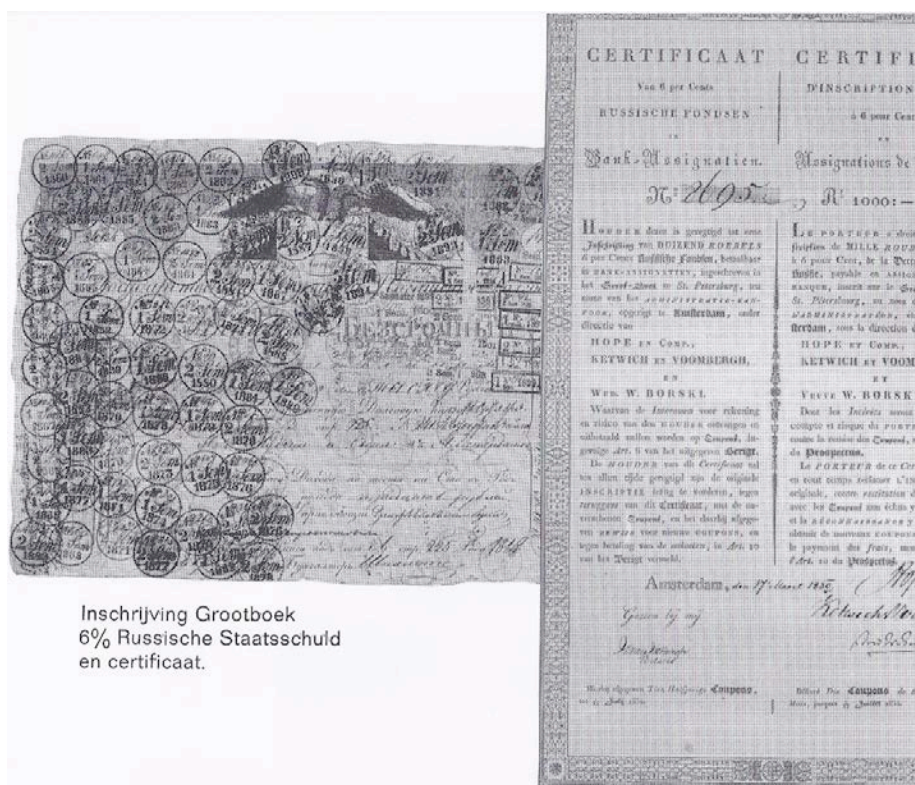

Staatsleningen uit de Tsarentijd

Van al de uitgegeven Russische obligaties is tot op heden het meest geschreven over de verschillende spoorwegleningen, welke gedurende vele jaren werden geëmitteerd. Aan de vele soorten van staatsleningen is echter tot nu toe nauwelijks aandacht besteed. Vanuit de V.V.O.F. zullen wij trachten hier iets aan te doen.

Het zal de meeste lezers bekend zijn, dat de staatleningen na de Octoberrevolutie van 1917 waardeloos verklaard werden, maar hoe gebeurde dit nu eigenlijk?

Begin December ontving de redactie van de "Daily Telegraph" uit Petrograd bericht, dat aldaar op 6 December 1917 een decreet gepubliceerd was, waarbij de annulering van alle buitenlandse leningen en het staken van de betaling der rente van deze leningen werd aangekondigd. Het bericht was nogal voorbarig, want de correspondent van bovengenoemd blad had waarschijnlijk in het communistische partijorgaan "PRAVDA" een aankondiging van een in de toekomst te volgen partijprogramma gelezen. Toch veroorzaakte dit bericht 'in de Westelijke wereld paniek en onzekerheid, beleggers hadden immers voor miljoenen aan staatsobligaties in hun bezit. Op 21 Januari 1918 ontving de Nederlandse Minister van Buitenlandse Zaken een telegram van H.M. tijdelijk gezant te Petrograd, waarbij bevestigd werd, dat de Raad van Volkscommissarissen te Petrograd de nietigverklaring van de Russische leningen in het buitenland en van alle binnenlandsche leningen had aangekondigd, op 29 Januari 1918 werd dit besluit wettelijk. Op 6 Februari 1918 verscheen in het Nederlandsche financiële tijdschrift: "De Nieuwe Financier en Kapitalist" een artikel, dat was overgenomen uit de Duitse bladen en een uittreksel bevatte van de door de Sovjet-regering genomen maatregelen. Punt een luide als volgt: "All staatsleningen, door de regering der Russische bourgeoisie gesloten, zijn te rekenen van 1 December 1917 af ongeldig verklaard. De December-coupons worden niet betaald". Ook 'in Nederland veroorzaakten deze berichten in de financiële wereld een grote schok. Reeds op 26 Januari 1918 werd door het Bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel de vorming van een Nederlandsche Commissie voor de Russische Fondsen aangekondigd. Ais Voorzitter werd dhr. W. G. Wendelaar benoemd en als Secretaris dhr. Mr. J.A. van Sonsbeeck, verder kunnen nog als leden worden genoemd: Mr. A. F. van Hall, Jhr. W.A. van Loon, dhr. F.J.M. van Ogtrop, dhr. A.L.G.H. Pichot, dhr. J. Stroeve J. Ezn, dhr. J.H. Wijsman, dhr. J. van der Kooij, Dr. O.F. Scheurleer, dhr. C.E. Ter Meulen en dhr. Paul May. Op 28 Januari 1918 werd door dhr. van Idsinga in de Tweede Kamer met betrekking tot dit onderwerp een aantal vragen gesteld.

Vragen, door de leden der Kamer gedaan, overeenkomstig art. 95 van het Reglement van Orde, en de daarop door de Regeering gegeven antwoorden.

SCHRIFTELIJK BEANTWOORDE VRAGEN.

82. VRAGEN van den heer van Idsinga, betreffende de nietigverklaring der Russische leeningen in het buitenland. (Ingezonden 28 Januari 1918).

Naar aanleiding van het bericht van den Minister van Buitenlandsche Zaken dat door de zoogenaamde Regeering te Petrograd alle Russische leeningen in het buitenland nietig Verklaard, heeft ondergeteekende de eer den Minister de volgende vragen te stellen

1. Zijn onder de nietig verklaarde leeningen ook begrepen die welke door de Russische Regeering zijn gegarandeerd (voor spoorwegen bijv.)?
2. Welke maatregelen stelt de Nederlandsche Regeering zich voor te nemen, ten einde de belangen te beschermen en te bevorderen van Nederlandsche houders van obligatiën in zulke leeningen, en daardoor ook het belang van de Nederlandsche schatkist?
3. Meent de Regeering dat er termen zijn om beslag te leggen op de eigendommen toebehoorende aan den voormaligen Russischen Staat, die zich in Nederland bevinden, ten einde daarmede voorloopig de houders van vermelde obligatiën eenigermate schadeloos te stellen en is de Regeering hiertoe bereid?
4. Is de Regeering in staat mede te deelen hoe groot de waarde is van de eigendommen in vraag no. 3 bedoeld?

Zoo ja, dan verzoekt ondergeteekende den Minister die mededeeling te verstrekken.

ANTWOORD van den heer Loudon, Minister van Buitenlandsche Zaken. (Ingezonden 13 Februari 1918).

Ad I. Blijkens telegrafische mededeeling van Hr. Ms. tijdelijk gezant te Petrograd zijn alle Russische binnen- en buitenlandsche leeningen door het Bewind der Volkscommissarissen nietig verklaard. Er is voorlopig geen reden om aan te nemen dat de door de Russische Regeering gegarandeerde leeningen hierop een uitzondering maken. Aan Hr. Ms. tijdelijk gezant is telegrafisch om inlichtingen gevraagd. Het antwoord zal terstond worden gepubliceerd.

Ad II. De Nederlandsche Regeering heeft aan de overige neutrale Regeeringen voorgesteld gezamenlijk ten deze op te treden. Spanje heeft zich hiertoe in beginsel bereid verklaard. Van de Scandinavische Rijken en Zwitserland wordt binnenkort antwoord verwacht, Intusschen heeft Hr. Ms. Tijdelijk gezant te Petrograd geprotesteerd tegen elke actie van het Bewind der Volkscommissarissen, waardoor Nederlandsche belangen werden geschaad.

De gezant heeft zich in naam der Regeering het recht voorbehouden schadeloosstelling ter zake van het geleden nadeel te eischen.

Ad III. Aan deze vraag kan uit den aard der zaak slechts praktische beteekenis worden toegekend indien inderdaad eigendommen als hierbedoeld zich in Nederland bevinden en deze eene waarde vertegenwoordigen, welke in een verhouding van eenige beteekenis staat tot het bedrag aan Russische fondsen, welke hier te lande worden gehouden. In verband met hetgeen te dezer zake nader in antwoord op vraag 4 wordt medegedeeld en met het hierboven bedoeld overleg met de neutrale Regeeringen, meent de Regeering goed te doen thans niet verder op vraag 3 in te gaan.

Ad IV. Het is de Regeering niet bekend of zich eigendommen als in vraag 3 bedoeld, hier te lande bevinden.

Hieruit volgt onmiddellijk, dat het antwoord op vraag 4 ontkennend moet luiden. Intusschen wordt door de directie van de Nederlandsche Bank te Amsterdam een onderzoek ingesteld naar de gezamenlijke belangen van Nederlanders bij Rusland.

Hieromtrent is een mededeeling opgenomen in de dagbladen (ochtendblad van 1 Februari 1918).

Dat onderzoek zal zoo volledig mogelijk worden ingesteld en zal mede de aanwezigheid hier te lande en eventueel de waarde van de meerbedoelde eigendommen omvatten.

De Regeering meent den uitslag van dat onderzoek te moeten afwachten.

Teneinde zich op de hoogte te stellen van de nominale bedragen aan Russische fondsen, welke zich in Nederlandse handen bevonden, nodigde de bovengenoemde Commissie de houders van

Russische obligaties uit om door tussenkomst van een in Nederland gevestigde bankier, commissionair of makelaar in effecten opgave te doen van hun bezit, zoals dit op 1 Maart 1918 was samengesteld. Medio April 1918 deelde de Commissie mede, dat blijkens de toen ingekomen opgaven een totaal nominaal bedrag van:

Fl. 941.905.566,—

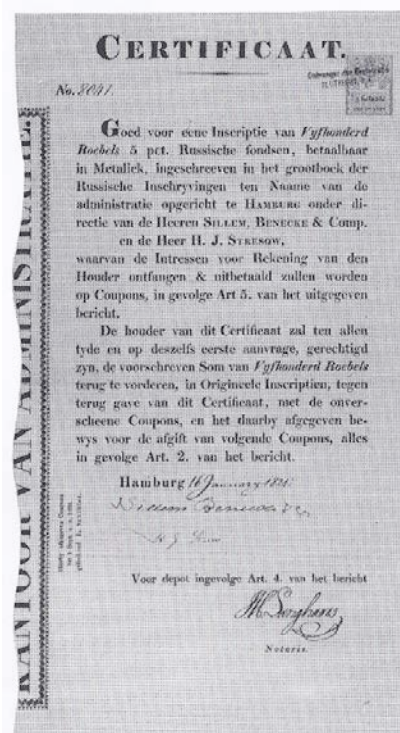
Aan officieel genoteerde Russische fondsen in Nederlands bezit was. Niet alleen in Nederland werden dergelijke Commissies opgericht, ook in Frankrijk, Engeland en Duitsland traden verschillende comités voorde behartiging van de belangen van Russische Fondsenhouders voor het voetlicht. In de loop van vele jaren, onderbroken door de Tweede Wereldoorlog hebben zij getracht met verschillende instanties van de Sovjet-regering tot een vergelijk te komen. Tot op heden, 1981, vooralsnog zonder succes.

Tenslotte volgen hieronder enige bijzonderheden over een tweetal vroege Russische staatsleningen. De oudste Staatsleningen, die sporadisch in verzamelingen voorkomen, zijn van 1817-1818. Het zijn inschrijvingen in het Grootboek der 6 Russische Staatsschuld in Bankassignaten ingeschreven in het Grootboek der altijd durende renten.

Van deze lening zijn twee verschillende stukken in omloop. De Russische versie, met een nominale waarde van Zilver Rbl. 500,— waarvan de coupons door afstempeling betaald werden en de Certificaten, die in Amsterdam zijn uitgegeven door H.H. Hope & Co., Ketwich & Voomborgh en de Wed. Borski, Stadnitski & Van Heukelom en Van Vloten & De Gijselaar, met als nominale waarde Rbl. 1000,— in papier, of te wel twee stukken van Rbl. 500,— in zilver. De renten waren betaalbaar op 1 januari en 1 Juli. De certificaten hebben wel coupons, met als meest opmerkelijk feit, dat men voor de betaalbaar gestelde coupons geen verjaring kende. (In Rusland werden niet opgevraagde coupons na 10 jaar waardeloos verklaard), De originele stukken, die in St. Petersburg tegen afstempeling betaalbaar waren, werden ten gerieve van de buitenlandse houders betaalbaar gesteld bij de Consul-Generaal (voor Nederland te Rotterdam) met een mandaat op de Commissie voor amortisatie te St. Petersburg. De aflossing geschiedde uitsluitend bij inkoop met 2 per jaar plus de door de aflossing vrij gevallen rente. Het oorspronkelijke bedrag was Rbl. 93.325.432,— waarvan op 1 januari 1914 nog in omloop was Rbl. 37.559.735,-. De coupons per 1 januari 1918 bleven onbetaald.

Van de noteringen in Amsterdam van de Certificaten was b.v. de hoogste koers in 1913: 134 %, 1915: 64 %, 1920: 7 $\frac{7}{8}$ % en in 1922: 6 %.

CERTIFICATEN VAN ADMINISTRATIE HAMBURG 1820

Dit was een 5 lening, eerste serie groot Rbl. 40.000.000,— ingeschreven in het Grootboek der doorlopende staatsschulden; aflossing moest geschieden bij jaarlijkse inkoop van 2 % van het oorspronkelijke bedrag, zodat de lening in 1870 afgelost moest zijn. De Russische Regering kon de aflossing echter naar goedvinden regelen. Op vragen vande Vereeniging voor den Effectenhandel antwoordde de Regering, dat de lening in het Grootboek der doorlopende schuld werd in geschreven en niet op een bepaalde tijd aflosbaar was.

Van de originele inschrijvingen in het Grootboek zijn Certificaten uitgegeven door het te Hamburg gevestigde Administratiekantoor, onder directie van de Hr. Sillem Benecke & Co. en H.J. Stresow. Deze Certificaten hebben een nominale waarde van Zilver Roebel 500,— en zijn voorzien van coupons vervallende per 1 maart en 1 september, betaalbaar in Hamburg in Rijksmarken.

De te Amsterdamgevestigde Administratiekantoren van de H. H. Hope & Co, de H.H. Van Vloten & De Gijselaar c.s. en de H.H. Stadnitski, Van Heukelom c.s. gaven op de inschrijving van deze lening certificaten uit, ook ter grootte van Zilver Roebel 500,— met dezelfde couponvervaldagen. Alleen de Hamburgsche certificaten werden in Amsterdam genoteerd. Uitstaand bedrag per 1.1.1914 Rbl. 14.472.113,—.

De coupons per 1.9.1914 en de daarop volgenden bleven onbetaald.

Hoogste koersen van enkele jaren: 1895 - 79 $\frac{3}{4}$ %, 1911 - 113 $\frac{1}{8}$ %, 1917 - 65 $\frac{1}{2}$ %, 1921 - 6 $\frac{1}{2}$ %.

Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 1 van februari 1981, blz. 14 t/m 18.